

ТЕХНОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Пирог О.В., к.е.н., доц., докторант

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

Кінець ХХ ст. став початком нової – постіндустріальної епохи, яка створила чимало нових можливостей для економічного розвитку, виявила нові шляхи розвитку, але водночас суттєво загострила старі суперечності світової економіки. Е. Фелпс [1] стверджує, що парадигма традиційної економіки («економіки індустріального типу») є застарілою, оскільки діяльність суб'єктів господарювання у значній мірі визначається та залежить від зовнішніх чинників, тоді як «економіка постіндустріального типу» («нова економіка») у результаті процесу трансформування більше ототожнюється з поняттям «держава», ніж з «економіка».

Для економіки постіндустріального типу характерні такі відмінні риси: швидкий науково-технічний прогрес, радикальні зміни структури суспільного багатства і зайнятості, задоволення основних потреб людства завдяки досягнутому виробничому потенціалу, поява ознак витіснення творчістю традиційних форм праці. Відповідно, становлення та розвиток сучасної економіки супроводжується такими явищами: інноваціями, хвилями бурхливого росту, значними коливання ділової активності, дисбалансами, інтенсивною взаємодією співробітників й інтелектуальним розвитком працівників. Отже, визначальний вплив на сучасну економіку мають технологічний фактор, який активно формується під впливом науково-технічного прогресу.

Вчені [2, с. 16; 3, с. 20] визначають «нову економіку» як економіку, що ґрунтується на інтенсивному впровадженні інновацій, нових способів ведення бізнесу, що впливають на зростання продуктивності праці та розвиває нові високотехнологічні галузі, що призводить до суттєвої зміни окремих макроекономічних параметрів. Базисом економічного розвитку нової економіки виступають високі технології, які впливають на якісні характеристики економічного середовища, а провідними сферами економічної діяльності – високотехнологічні види промислової діяльності та послуги.

Активний перехід до постіндустріального типу економічного розвитку ґрунтується на формуванні та розвитку високотехнологічного виробництва, що характерно для країн – лідерів світової економіки. З метою виокремлення таких виробництв від інших нижчим за рівнем технологічності галузей фахівцями та експертами країн-членів Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) було розроблено методику технологічної інтенсивності [4] та проводиться детальний аналіз структури переробної промисловості, базуючись на співставленні витрат на НДДКР із загальним

обсягом виробництва. До високотехнологічних видів промислової діяльності відносять машинобудування (виробництво авіаційно-космічної продукції, комп'ютерної та офісної техніки, електричних та неелектричних машин, наукового приладдя, телекомунікаційного обладнання) та хімічна галузь (фармацевтика, виробництво певної продукції хімічної промисловості), до високотехнологічних послуг – телекомунікації, комп'ютерне програмування, консультації та інформаційна діяльність з надання послуг, фінансова та страхова діяльність, видавнича діяльність, освіта, наукові дослідження та розробки, охорона здоров'я та соціальні послуги.

Становлення нової економіки постіндустріального типу під впливом зазначених факторів відбувається неодноразово в країнах світу. Дослідивши еволюцію економічного розвитку за довгостроковий період: від аграрного до постіндустріального можна стверджувати, що технологічні революції відбувались у різний час в різних країнах, змінюючи техніко-економічні парадигми. Технологічна революція супроводжується масовим обезцінюванням капіталу, який задіяний у виробництвах застарілого технологічного укладу, їх скороченням, погіршенням економічної кон'юнктури, поглибленням зовнішньоторговельних протиріч, загостренням соціального та політичного напруження

Сучасний технологічний розвиток країн – лідерів світової економіки базується на домінуючому розвитку високотехнологічних виробництв та послуг при поступовому «згасанні» низькотехнологічних. Більшість нових технологій розробляється і освоюється в розвинених країнах, оскільки вони володіють відповідним технологічним та інвестиційним потенціалом. У розвинених країнах близько 85-90% приросту ВВП забезпечується за рахунок упровадження нових технологій, виробництва та експорту наукомісткої продукції. До пріоритетних напрямів розвитку технологій в світі, що найбільш динамічно розвиватимуться у найближчий період, належать NBIC-конвергенції (*N* – нано, *B* – біо, *I* – інфо, *C* – когно).

1. Phelps Edmund S. Macroeconomics for a Modern Economy: Prize Lecture (8.12.2006) [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economics/laureates/2006/phelps_lecture.pdf

2. Стрелец И. Новая экономика: гипотеза или реальность // Международная экономика и международные отношения. – 2008. – №3. – С.16-28.

3. Alkaly R. The New Economy. – New York: Farrar, Straus and Giroux, 2003. – 250 с.

4. OECD.Stat Extracts [Електронний ресурс] // Режим доступу: stats.oecd.org – OECD.

– Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 90-91.